ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΓΕΩΤ.Ε.Ε.
ΤΜΗΜΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ, ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ
& ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 64, 546 31 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΤΗΛ.: 2310 278817-8, FAX: 2310 236308
Δ/ΝΣΗ E-mail: pub_relations@geotee.gr

Θεσσαλονίκη, 11 Απριλίου 2012
Αρ. Πρωτ.: Δ.Υ.

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΓΗΣ ΥΨΗΛΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑΣ

Το Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας είναι ο θεσμοθετημένος σύμβουλος της Κυβέρνησης για τους φυσικούς πόρους και ειδικότερα για τους εδαφικούς, δασικούς, αλιευτικούς, ορυκτούς και υδάτινους πόρους της χώρας (άρθρο 2 του ν. 1474/1984, ΦΕΚ Α' 128). Το έδαφος είναι το ανώτατο στρώμα του φλοιού της γης που έρχεται σε επαφή με την ατμόσφαιρά της και είναι το τμήμα της γης πάνω στο οποίο αναπτύσσονται οι ζωντανοί οργανισμοί. Το έδαφος δημιουργείται από το μητρικό πέτρωμα της γης με την επίδραση σε αυτό της ατμόσφαιρας, των οργανισμών και του τοπογραφικού ανάγλυφου. Αυτή, όμως, η διαδικασία παραγωγής του εδάφους είναι μια μακρόχρονη διαδικασία. Για τη δημιουργία είκοσι πέντε (25) εκατοστών εδάφους με φυσικές διαδικασίες απαιτούνται από χίλια (1.000) έως δέκα χιλιάδες (10.000) χρόνια. Αντιθέτως, η απώλεια ή η υποβάθμιση του εδάφους που χρησιμοποιείται ως γεωργική γη, ώστε να καταστεί αυτό ακατάλληλο για να θρέψει τις καλλιέργειες, είναι μια διαδικασία που, δυστυχώς, διαρκεί λίγα μόλις χρόνια κακής ανθρώπινης πρακτικής. Συνεπώς, η γεωργική γη συγκαταλέγεται στους μη ανανεώσιμους φυσικούς πόρους και είναι σε ανεπάρκεια, εάν λάβουμε υπόψη μας τις διατροφικές ανάγκες της χώρας μας ή της παγκόσμιας κοινότητας.

Γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας είναι η κατηγορία των εδαφών που η γεωργική τους χρήση επιφέρει υψηλή παραγωγικότητα λόγω των βέλτιστων φυσικοχημικών ιδιοτήτων τους ή λόγω της δυνατότητας άρδευσής τους ή λόγω της ειδικής σύστασης και μορφολογίας τους ή λόγω του βέλτιστου μικροκλίματός τους ή λόγω της θέσης τους (π.χ. περιοχή αναδασμού ή ειδικών και παραδοσιακών καλλιεργειών). Η γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας ως μη ανανεώσιμος φυσικός πόρος που παράγει γεωργικά προϊόντα υψηλής αξίας αποτελεί πραγματικό εθνικό πλούτο που δεν το δημιουργήσαμε

εμείς, αλλά το δανειστήκαμε από όλες τις επόμενες γενεές. Κατά συνέπεια, η γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας προστατεύεται: (α) από το Σύνταγμα της Ελλάδας (άρθρο 24, παρ.1) στα πλαίσια της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, (β) από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή που έχει αναπτύξει μια θεματική στρατηγική για την προστασία του εδάφους (COM (2006) 231) και (γ) από τον ΟΗΕ μέσω της Agenda 21, η οποία επιβάλλει την καταγραφή και συστηματική διαχείριση της γεωργικής γης, απαγορεύει την υποβάθμισή της και συνιστά την ανάκτησή της. Ειδικότερα, όσον αφορά στη συνταγματική προστασία και σύμφωνα με τη νομολογία του ΣτΕ (Ε΄ Τμήμα αποφ. 3698/2000) προκύπτει ότι «…φυσικό περιβάλλον εμπίπτον στην προστασία του άρθρ. 24 παρ. 1 του Συντάγματος, αποτελούν όχι μόνον τα φυσικά οικοσυστήματα αλλά και τα τεχνητά, ιδίως δε η γεωργική γη… Ταύτα ισχύουν κατά μείζονα λόγον προκειμένου περί κατ' εξοχήν της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας, της οποίας η κατ' αρχήν διατήρηση και προστασία είναι συνταγματικώς επιβεβλημένη…».

Ως συνέπεια των ανωτέρω, τα τελευταία χρόνια αναπτύχθηκε στην Ελλάδα ένα νομοθετικό πλαίσιο για την προστασία της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας, το οποίο όμως και αντιφατικό ήταν και ατελέσφορο αποδείχτηκε λόγω των αναβλητικών διατάξεων που θεσπίστηκαν κατόπιν πιέσεων από τα οικονομικά συμφέροντα τα οποία επιθυμούν την αλλαγή χρήσης της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας.

Συγκεκριμένα, με το άρθρο 1, παρ. 5 του ν. 1337/1983 (ΦΕΚ Α΄ 33), το άρθρο 2, παρ. 4 του Π.Δ. 20/1985 (ΦΕΚ Δ΄ 414) και το άρθρο 1, παρ. 2 του ν. 2242/1994 (ΦΕΚ Α΄ 162) απαγορεύθηκε η πολεοδόμηση και η επέκταση οικισμών στη γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας. Για την εφαρμογή των ανωτέρω πολεοδομικών διατάξεων καθορίστηκαν για πρώτη φορά τα κριτήρια χαρακτηρισμού της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας από την υπ΄ αριθμ. 153929/9-6-1983 εγκύκλιο του Υπουργείου Γεωργίας. Στην εγκύκλιο αυτή δεν είχε συμπεριληφθεί ως κριτήριο χαρακτηρισμού η γονιμότητα του εδάφους ως απόρροια των βέλτιστων φυσικοχημικών ιδιοτήτων. Δυστυχώς, όμως, σε ελάχιστους νομούς της χώρας καθορίστηκαν και χαρτογραφήθηκαν τα γεωγραφικά όρια της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας με βάση την υπ΄ αριθμ. 153929/9-6-1983 εγκύκλιο του Υπουργείου Γεωργίας. Στους περισσότερους νομούς, από τότε και μέχρι σήμερα, τα κριτήρια της υπ΄ αριθμ. 153929/9-6-1983 εγκυκλίου του Υπουργείου Γεωργίας χρησιμοποιήθηκαν κατά περίπτωση από τις Νομαρχιακές Επιτροπές Χωροταξίας Περιβάλλοντος (ΝΕΧΩΠ) για να γνωμοδοτήσουν για προτεινόμενες δράσεις ή επεκτάσεις οικισμών και αυτή η αποσπασματική αντιμετώπιση δεν λειτούργησε πάντα προς όφελος της προστασίας της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας.

Με τις πρωτοποριακές διατάξεις του άρθρου 56 του ν. 2637/1998 (ΦΕΚ Α΄ 200) όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 24, παρ. 37 του ν. 2945/2001 (ΦΕΚ Α΄ 223) θεσπίζεται: **(α)** η έκδοση σχετικής ΚΥΑ για τον καθορισμό των κριτηρίων με τα οποία διαβαθμίζεται σε ποιότητες και κατατάσσεται σε κατηγορίες παραγωγικότητας η γεωργική γη (στην παρ. 1 του άρθρου 56), **(β)** η έκδοση σχετικής ΚΥΑ ανά νομό μετά από εισήγηση της Δ/νσης Αγροτικής Ανάπτυξης των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων για τον καθορισμό των γεωγραφικών ορίων της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας και ορίζονται οι ανωτέρω υπηρεσίες ως αρμόδιες για το χαρακτηρισμό των αγροτεμαχίων ως γης υψηλής παραγωγικότητας μέχρι τον καθορισμό γεωγραφικών ορίων (στην παρ. 2 του άρθρου 56), **(γ)** απαγορεύεται η άσκηση οποιασδήποτε άλλης δραστηριότητας, εκτός από τη γεωργική εκμετάλλευση, στα αγροτεμάχια που χαρακτηρίζονται από τη Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης του οικείου νομού ως γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας (στην παρ. 6 του άρθρου 56), **(δ)** απαγορεύεται η κατάτμηση της γεωργικής γη υψηλής παραγωγικότητας χωρίς προηγούμενη άδεια της οικείας Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης (στην παρ. 6 του άρθρου 56) και **(ε)** μεταβιβάσεις γεωργικής γης για νόμιμη αιτία, είναι απολύτως άκυρες, αν δεν συνοδεύονται από πιστοποιητικό της οικείας Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης, με το οποίο βεβαιώνεται αν το πωλούμενο αγροτεμάχιο είναι ή όχι γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας (στην παρ. 6 του άρθρου 56).

Οι ανωτέρω νομοθετικές διατάξεις που ορθά υλοποιούν τη συνταγματική επιταγή για την προστασία της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας, δυστυχώς, δεν έχουν μέχρι σήμερα εφαρμοσθεί λόγω της παρακάτω παρελκυστικής τακτικής με τη θέσπιση αντιφατικών και αναβλητικών διατάξεων:

1. Με την παρ. 11 του άρθρου 13 του ν. 3147/03 (ΦΕΚ Α΄ 135) αναβλήθηκε η εφαρμογή των ανωτέρω (γ έως ε) περιορισμών (δηλ. παρ. 6 του άρθρου 56 του ν. 2637/1998 όπως ισχύει) μέχρι την έκδοση της σχετικής ΚΥΑ της παρ. 2 του άρθρου 56 του ν. 2637/1998. Ευτυχώς, η αναβολή αυτή ακυρώθηκε λίγο αργότερα με την παρ. 8 του άρθρου 23 του ν. 3208/03 (ΦΕΚ Α΄ 303). Δυστυχώς, όμως, παρά ταύτα δεν εφαρμόσθηκαν στην πράξη ούτε οι ρυθμίσεις για την κατάτμηση, ούτε οι ρυθμίσεις για τις συμβολαιογραφικές πράξεις, οι οποίες θα διασφάλιζαν τη μη έκδοση οιασδήποτε οικοδομικής άδειας στη γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας.

2. Η έκδοση της υπ΄ αριθμ. 168040/3-9-2010 (ΦΕΚ Β΄ 1528) ΚΥΑ, όπως τροποποιήθηκε με την υπ΄ αριθμ. 072528/26-1-2011 (ΦΕΚ Β΄ 102) ΚΥΑ για τον καθορισμό των κριτηρίων με τα οποία διαβαθμίζεται σε ποιότητες και κατατάσσεται σε κατηγορίες παραγωγικότητας η γεωργική γη (για πρώτη φορά συμπεριλήφθηκε

στα κριτήρια και η γονιμότητα του εδάφους ως απόρροια των βέλτιστων φυσικοχημικών ιδιοτήτων) άνοιξε το δρόμο για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 56 του ν. 2637/1998 όπως ισχύει και άρχισαν έκτοτε να περιλαμβάνονται στις συμβολαιογραφικές πράξεις τα πιστοποιητικά για τη γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας, αλλά ο δρόμος ήταν στρωμένος με αγκάθια. Με το άρθρο 1 της υπ' αριθμ. 073710/4-3-2011 (ΦΕΚ Β' 555) ΚΥΑ καθορίστηκε ότι η υπ' αριθμ. 168040/3-9-2010 (ΦΕΚ Β' 1528) ΚΥΑ, όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμ. 072528/26-1-2011 (ΦΕΚ Β' 102) ΚΥΑ εκδόθηκε για να χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά και μόνο σαν βάση για τον καθορισμό των γεωγραφικών ορίων της Γεωργικής Γης Υψηλής Παραγωγικότητας (ΓΓΥΠ) και την έκδοση της κοινής Υπουργικής απόφασης της παρ. 2 του άρθρου 56 του ν. 2637/1998 (ΦΕΚ Α' 200), ενώ σύμφωνα με το υπ' αριθμ. 075490/16-5-2011 έγγραφο του Γεν. Γραμματέα ΥΠΑΑΤ κ. Γ. Κανελλόπουλου διευκρινίστηκε ότι μέχρι τότε τα πιστοποιητικά για τη (ΓΓΥΠ) θα εκδίδονται με τα παλιά κριτήρια της υπ' αριθμ. 153929/9-6-1983 εγκυκλίου του Υπουργείου Γεωργίας. Δυστυχώς, όμως, εκτός από το γεγονός ότι ποτέ δεν ξεκίνησε στην πράξη η εφαρμογή της υπ' αριθμ. 168040/3-9-2010 (ΦΕΚ Β' 1528) ΚΥΑ για να καθοριστούν τα γεωγραφικά όρια της ΓΓΥΠ, με το άρθρο 21 του ν. 4015/11 (ΦΕΚ Α' 210) επανήλθε πανηγυρικά η αναβολή της εφαρμογής των περιοριστικών – προστατευτικών διατάξεων της παρ. 6 του άρθρου 56 του ν. 2637/1998 όπως ισχύει και μάλιστα λόγω λάθους στη διατύπωση χρειάστηκε η υπ' αριθμ. 080873/14-12-2011 διευκρινιστική εγκύκλιος του Υφυπουργού κ. Ι. Δριβελέγκα για να μην καταργηθεί πλήρως η απαγόρευση αλλαγή χρήσης της ΓΓΥΠ. Παραπέμφθηκε, λοιπόν, στις ελληνικές «καλένδες» η συνταγματική επιταγή για την προστασία της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας.

3. Με την παρ. 23 του άρθρου 20 του ν. 3399/05 (ΦΕΚ Α' 255) μειώθηκε η έκταση της ΓΓΥΠ καθώς καθορίστηκε ότι στη γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας δεν περιλαμβάνεται εκείνη η γη που κείται εκατέρωθεν του άξονα εθνικών οδών και σε βάθος μέχρι εξακοσίων μέτρων. Η επιστημονικώς αυθαίρετη αυτή μείωση της έκτασης της ΓΓΥΠ καταργήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 31 του ν. 3937/11 (ΦΕΚ Α' 60).

4. Με την παρ. 7 του άρθρου 9 του ν. 3851/10 (ΦΕΚ Α' 85) που αντικατέστησε την παρ. 6, εδ. α του άρθρου 56 του ν. 2637/1998 (ΦΕΚ Α' 200) θεσπίσθηκε μια σημαντική καταστρατήγηση της συνταγματικώς επιβεβλημένης προστασίας της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας, αφού προβλέφθηκε, ως επιτρεπτή χρήση της ΓΓΥΠ, η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από σταθμούς Α.Π.Ε., εκτός Αττικής και περιοχών με εγκεκριμένο Γ.Π.Σ. ή Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π. ή Ζ.Ο.Ε. Ειδικά για

τους φωτοβολταϊκούς σταθμούς εισήχθη ο περιορισμός η έκταση που καλύπτουν να είναι μικρότερη από το 1% του συνόλου των καλλιεργούμενων εκτάσεων του συγκεκριμένου νομού. Η καλλιεργούμενη έκταση, ωστόσο, ενός νομού μπορεί να είναι πολλαπλάσια της ΓΓΥΠ και συνεπώς το ποσοστό κάλυψης, ως προς τη ΓΓΥΠ, είναι παραπλανητικό. Πιο σημαντική, όμως, αντίφαση αποτελεί η επιτρεπτή αλλαγή χρήσης των εδαφών που πρέπει να προστατεύονται λόγω της υψηλής τους παραγωγικής ικανότητας. Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από σταθμούς Α.Π.Ε. δε συσχετίζεται με την ικανότητα παραγωγής αγροτικών προϊόντων και επιπλέον υπάρχει υπερεπάρκεια εκτάσεων που δεν χαρακτηρίζονται ως ΓΓΥΠ και είναι κατάλληλες για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από σταθμούς Α.Π.Ε. Συνεπώς, είναι περιττή και παράλογη η δέσμευση – αχρήστευση γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας για φωτοβολταϊκούς σταθμούς και γενικότερα σταθμούς Α.Π.Ε..

5. Η ανωτέρω ελαστικοποίηση των προστατευτικών διατάξεων για την ΓΓΥΠ, πέραν της παραβίασης των προβλεπόμένων από το άρθρο 24, παρ. 1 του Συντάγματος, έχει ανοίξει την όρεξη είτε για προσπάθειες αποχαρακτηρισμού της καθορισμένης ΓΓΥΠ (όπως στη Χαλκιδική), είτε για περαιτέρω τροποποίηση της κείμενης νομοθεσίας (όπως η κατάθεση, πριν από λίγες ημέρες, από τη βουλευτή κ. Φαρμάκη – Γκέκη της (ν)τροπολογίας που προβλέπει την οικιστική ανάπτυξη στη γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας).

Σε μία χώρα, στην οποία έχει γίνει εθνικό όραμα η οικονομική ανάπτυξη και η πρωτογενής παραγωγή αποτελεί αναπτυξιακή ελπίδα για το μέλλον του τόπου, το ζητούμενο είναι να εφαρμοσθούν κανόνες σε όλα τα παραγωγικά στάδια, ώστε να ανασυνταχθεί η παραγωγή των αγροτικών προϊόντων και να εξαλειφθούν οι στρεβλώσεις του παρελθόντος. Ο πρώτος κανόνας, λοιπόν, που θα πρέπει να θεσπισθεί είναι η εξασφάλιση της επάρκειας των φυσικών πόρων και ειδικότερα της ποιοτικής γεωργικής γης και του αρδευτικού νερού.

Είναι παράλογο να μοιράζονται από το ΥΠΑΑΤ κάθε μέρα εκτάσεις χιλιάδων στρεμμάτων προς καλλιέργεια, οι οποίες, όμως, ως επί το πλείστον, είναι αμφιβόλου ποιότητας και ταυτόχρονα η ποιοτική γεωργική γη να χάνεται από την ανοικοδόμηση και την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σταθμών. Δεν είναι δυνατόν να εφαρμοσθεί η αναδιάρθρωση των καλλιεργειών, ούτε να προστατευθεί η ΓΓΥΠ χωρίς εδαφολογικούς χάρτες. Οι απαραίτητοι εδαφολογικές χάρτες για την εφαρμογή της υπ' αριθμ. 168040/3-9-2010 (ΦΕΚ Β' 1528) ΚΥΑ δεν έχουν γίνει ακόμη στην Ελλάδα, τη στιγμή που σε γειτονικές χώρες των Βαλκανίων υπάρχουν προ πολλών ετών.

Για όλους τους παραπάνω λόγους, το ΓΕΩΤ.Ε.Ε., εκπληρώνοντας το θεσμικό του ρόλο, προτείνει τις παρακάτω ΑΜΕΣΕΣ ενέργειες για να προστατευθεί η γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας και να διασφαλισθεί η αυτάρκεια των τροφίμων και η παραγωγή ποιοτικών εξαγώγιμων αγροτικών προϊόντων:

1. Η έκδοση Υπουργικής Απόφασης για τις λεπτομέρειες εφαρμογής της υπ' αριθμ. 168040/3-9-2010 (ΦΕΚ Β' 1528) ΚΥΑ όπως ισχύει, στην οποία να προβλέπεται: (α) η διαδικασία προσδιορισμού των κριτηρίων διαβάθμισης σε ποιότητες και ο φορέας υλοποίησης της δειγματοληψίας και της ανάλυσης των εδαφικών δειγμάτων, χωρίς να αποκλείεται και η μείωση του αριθμού των εφαρμοζόμενων κριτηρίων με σχετική τροποποίηση της ΚΥΑ, (β) η πυκνότητα της δειγματοληψίας (μία δειγματοληψία ανά 20 στρέμματα θα ήταν επαρκής), (γ) το ελάχιστο μέγεθος των καθορισμένων ζωνών, (δ) το ποσοστό ανοχής για διαφορετική κατηγορία ποιότητας εντός της ζώνης και (ε) η δυνατότητα εφαρμογής των κριτηρίων ποιότητας, σε πρώτη φάση, μόνο στις γεωργικές γαίες των περιοχών που δεν έχουν εγκεκριμένο Γ.Π.Σ. ή Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π. ή Ζ.Ο.Ε. και οι οποίες δεν εμπίπτουν σε κανένα κριτήριο παραγωγικότητας, ώστε να συντομευτεί σημαντικά ο χρόνος καθορισμού των γεωγραφικών ορίων της ΓΓΥΠ.
2. Η έκδοση των προβλεπόμενων ανά νομό ΚΥΑ της παρ. 2 του άρθρου 56 του ν. 2637/1998 όπως ισχύει και η επανέναρξη εφαρμογής των διατάξεων της παρ. 6, εδ. β-ε του ιδίου άρθρου.
3. Η νομοθετική κατάργηση της χρήσης της ΓΓΥΠ για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από σταθμούς Α.Π.Ε. (με πιθανή εξαίρεση όσων σταθμών έχουν, ήδη, υλοποιηθεί).
4. Η τροποποίηση των εγκεκριμένων Γ.Π.Σ. ή Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π. ή Ζ.Ο.Ε. που καταφανώς δεν προστατεύουν τη ΓΓΥΠ λόγω των στρεβλώσεων του παρελθόντος.
5. Η θέσπιση ενός νέου νομοθετικού πλαισίου για την περαιτέρω προστασία της γεωργικής γης από τη διάβρωση, την υποβάθμιση της οργανικής ύλης, την αλάτωση, την υποβάθμιση της εδαφικής βιοποικιλότητας και τη ρύπανση.

ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ